

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Refellitur alius dicendi modus, qui apud Recentiores communis est

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

67. Tertius modus conciliandi in Christo circa præceptum mortis ipsius libertatem cum omnimoda impeccabilitate, est ille quem ex Recentioribus Baëla & Delugo proposuerunt, asserentes Christum Dominum, etiam posito præcepto de morte subeunda, obligante ad acceptationem, nihilominus liberè mortuum fuisse, quia (inquiunt) cum præceptum illud non obligaret ad moriendum pro illo instanti in quo fuit impositum, poterat Christus, antequam instaret tempus illud adimplendi, petere & impetrare à Patre suo dispensationem, vel commutationem, & consequenter mortem suam impedire.

68. Verum præterquam quod hic modus dicendi non minus inutilis est ac præcedens, ad conciliandam Christi libertatem cum ejus impeccabilitate, in observantia præceptorum quæ sunt de jure naturæ, cum in talia præcepta non cadat divina dispensatio, facile potest confutari: nam Christus cognoscebat perfectè in verbo per scientiam beatam, voluntatem efficacem Dei de morte pro salute generis humani subeunda, subindeq; clarè videbat voluntatem efficacem Dei, ut non peteret ab ipso dispensationem præcepti moriendi pro salute generis humani: Sed supposita cognitione talis voluntatis, non poterat Christus, se illi non conformare: Ergo supposita tali cognitione, non poterat petere, efficaciter saltem & absolute, dispensationem in præcepto moriendi sibi imposito. Major patet, Minor probatur. Velle efficaciter & absolute oppositum voluntatis efficacis divinæ, alicui evidentè notæ, est actus omnino otiosus, imprudens, & temerarius, subindeque peccaminosus, ut docent Theologi 1.2. qu. 19. art. 9. & 10. ex quo inferunt id non posse convenire beatis: Sed actus peccaminosus Christo repugnabat cum esset ab intrinseco impeccabilis: Ergo repugnabat pariter ipsius voluntate efficaci & absolute petere velle à Patre dispensationem præcepti moriendi sibi impositi.

69. Confirmatur: Licet Christus non haberet præceptum de non petenda efficaciter dispensatione præcepti moriendi pro salute generis humani, habebat tamen de illa petenda consiliū, cum hoc esset melius & perfectius: At Christus non solum erat impotens ad transgredienda præcepta, sed etiam illi repugnabat non amplecti Dei consilia: Ergo non poterat petere dispensationem præcepti de morte subeunda pro salute hominum. Major patet, Minor verò in qua est difficultas, & quam plures ex Recentioribus negant, probatur ratione desumpta ex summa Christi sanctitate. Christo namque ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam malitia imperfectio: At in recessu à consiliis, est malitia moralis non sit, est tamen imperfectio moralis: Ergo essentialiter Christo repugnat à consiliis discedere. Major certa videtur, etenim Christo ratione unionis hypostaticæ concedi debet maxima sanctitas, & rectitudo seu bonitas moralis possibilis: major autem est sanctitas, seu bonitas ac rectitudo moralis, quæ non solum culpam tam mortalem quam venialem, sed etiam omnem moralem imperfectionem excludit, quam illa quæ talem imperfectionem admittit: Ergo Christo ratione summæ sanctitatis repugnat essentialiter non solum malitia moralis, sed etiam malitia imperfectio. Unde Theologi communiter docent, a-

ctus intrinsece malos quamvis à malitia extrinsecos, ob ignorantiam, vel defectum libertatis, repugnare essentialiter humanitati Verbo unitæ, quia semper retinent indecentiam moralem, quamvis à malitia excusentur.

Minor verò ostenditur primò, in eodem exemplo insistendo: Actus enim intrinsece moraliter malus, est à malitia moralis exculens, non tamen est liber ab indecentia moralis, & consequens est imperfectio moraliter, nam moralis indecentia est malitia imperfectio: Ergo pariter consiliorum transgressio, quamvis moraliter non sit, non tamen liberatur à moralis indecentia, nec consequenter ab imperfectio moralis.

Secundò, Subditum recedere à mandato simpliciter superioris, hoc est à voluntate superiori insinuata de aliquo opere efficiendo, sine intentione obligandi ad culpam mortalem, aut venialem, est peccatum non sit, est tamen actus moraliter imperfectus: Ergo pariter recedere à consiliis divinis, & à majori beneplacito Dei, quamvis peccatum non sit, est tamen actus imperfectus moraliter.

Tertiò, Transgressio legis purè penaliter, hoc est non ad culpam, sed ad penam tantum obligantis, quamvis non sit mala malitia moraliter, maliter, est tamen imperfectio imperfectione moralis; unde si Christus ut homo talis legis fuisset capax, repugnasset ipsam illam transgredi ut fatentur omnes Theologi, aliàs potuisset efficere aliquid penæ & reprehensione dignum, quod pias aures offendit: Ergo pariter recedere à consiliis divinis, & à majori beneplacito Dei, quamvis non sit peccatum, nec malum malitia moralis formaliter, est tamen aliquid moraliter imperfectum, & moraliter indecens, & per consequens summæ Christi sanctitati repugnans.

§. II.

Resolvitur alius dicendi modus, qui apud Recentiores communis est.

Quartus modus concordie libertatis Christi cum omnimoda ipsius impeccabilitate in subeunda morte, est Valentis, Vazquez, Lessii, Moncæ, Theophili Raynaudi, & aliorum, qui dicunt idèò Christum, non obstatum omnimodà suâ impeccabilitate, liberè præcepto de morte subeunda implevisse, quia licet supposito tali præcepto non potuerit velle non mori, subindeque non fuerit liber circa substantiam suæ mortis, fuit tamen indifferens & liber ad moriendum ex hoc vel illo motivo, fortitudinis nimirum, vel patientiæ, vel misericordiæ, pro hoc vel illo tempore, actu intentio, vel remissio: quia (inquiunt) præceptum de morte subeunda ad illas circumstantias minimè se extendebat; idque ex eo probant, quod de tali præcepto affirmativo non aliter loquendum nobis sit, quam de illis quæ Deus nobis imponit: clarum autem est (inquiunt) nullum nobis imponi præceptum affirmativum de re aliqua faciendi, cum determinato affectu & intentionis gradu.

Sed in primis hic dicendi modus aperte repugnare videtur Scripturæ, quæ variis in locis innuat mortem Christi fuisse illi præceptam, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad circumstantias temporis, & motivi. Quoad tempus

quidem, id aperte colligitur ex verbis illis A
Christi Luca 12. Baptismo habeo baptizari, & quo-
modo coram vobis usque dum perficiatur: docet enim
Christus hac formâ loquendi, se angere ex mora
sive dilatione suæ mortis, ut observat Glossa
interlinearis: non fuisse autem cur Christus an-
geretur de dilatione suæ mortis, si ejus tempus
non fuisset à Patre determinatum, sed suæ liber-
tati relictum. Quoad motivum verò, probatur
ex illo ad Galat. 4. *Vbi venit plenitudo temporis,*
misit Deus Filium suum, ut eos qui sub lege erant re-
deret: hinc enim habetur, Christo mortem
fuisse præceptam, non utcumque, sed ut suâ mor-
te nos redimeret, atque adeo ut ex charitate
erga nos subeundam. Item Joan. 24. Christus
dicebat: *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio:*
quibus verbis denotatur, non solum substan-
tiam operis, sed etiam modum ex circumstan-
tiis desumptum, sub præcepto Patris fuisse. De-
mum Marth. 26. Christus sic Patrem alloqui-
tur: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu:* quid
autem illa formula verborum significat, nisi rei
præceptæ circumstantias? Unde in id unum con-
spiciunt Evangelistæ, ut perfectam voluntatis
Christi cum paterna consensionem, quoad res
voluntas, & rationem volendi, quoad substan-
tiam actûs, & circumstantias referrent; atque
hoc absolute obedientiæ exemplo nos doce-
rent, quâ ratione divinis præceptis parere nos
opoteret.

Secundo, Christus mortuus est ex perfectissi-
ma obedientia, ut supra ostensum est: Sed perfe-
ctior est obedientia quæ opus quoad substan-
tiam & omnes circumstantias præceptum suppo-
nit, quam quæ solum supponit substantiam ope-
ris præceptam: Ergo præceptum moriendi
Christo à Patre impositum, non solum ad sub-
stantiam mortis, sed etiam ad omnes ejus cir-
cumstantias se extendebat.

Si dicas concedendam esse Christo perfectissi-
mam obedientiam, conservatâ libertate in mo-
riendo: hanc autem servari non posse, si mors
supponatur præcepta quoad substantiam & cir-
cumstantias. In contrarium obstat quæ supra
diximus, primum dicendi modum confutando,
nimirum præceptum habens pro materia actum
liberum, non posse illius libertatem destruere:
Ergo etsi omnes mortis Christi circumstantias
præscribat, libertatem ejus in acceptanda morte
non auferet, & consequenter ob inconvenientem
libertatis auferendæ, non est Christo neganda
illa major obedientiæ perfectio.

Tertio ex doctrina Adversariorum sequitur,
Christum non meruisse nostram redemptionem,
& sui nominis exaltationem, ex eo præ-
cisè quod mortuus est, sed solum ex eo quod
tali vel tali affectu, hoc vel illo motivo, tali
modo, aut tali loco, mortem sustinuit: Sed hoc
est falsum, & Scripturæ repugnans, dicitur e-
nim Isaï 53. *Si posuerit pro peccato animam suam,*
videbit semen longævum &c. Et ad Philippenses
2. *Factus obediens usque ad mortem, propter quod ex-*
altavit illum. Ubi præmium redemptionis ho-
minum, & exaltationis nominis Christi, non
circumstantiis, sed ipsi substantiæ mortis ejus
tribuitur: Ergo &c. Sequela Majoris proba-
tur: Ea ratione actus est meritorius, quâ liber,
cum libertas sit fundamentum meriti: Sed juxta
Adversarios mors Christi non fuit libera, quan-
tum ad substantiam (quia sub hac ratione fuit à
Deo præcepta, & juxta illos, præceptum & li-

bertas, in eandem rationem cadere non possunt)
sed solum quoad circumstantias, quæ sub præ-
cepto non fuerunt, ut illi existimant: Ergo ju-
xta doctrinam Adversariorum, Christus non
meruit nostram redemptionem, & sui nominis
exaltationem, ex eo præcipue quod mortuus
est, sed solum ex eo quod tali vel tali affectu,
tali modo, vel loco, aut tempore mortem su-
stinuit.

Confirmatur: Homo condemnatus ad mor- 75.
tem necessariò sustinendam, cujus electioni &
arbitrio modus mortis esset relictus, licet posset
dici cum proprietate liberè & meritorie mor-
tem sustinere, quoad modum determinatum
moriendi, non tamen posset cum proprietate
dici absolute mori liberè & meritorie: Ergo si
Christus fuit necessitatus ad moriendum abso-
lutè, & solum fuit liber in morte quoad circun-
stantias, etsi possit proprie dici liberè & meri-
torie mortuus hoc determinato tempore, & ex
eo determinato motivo, & sic de aliis circun-
stantiis, non tamen potest cum proprietate dici
sustinuisse mortem liberè, aut quia sustinuit
mortem absolute meruisse.

Confirmatur ampliùs: Voluntas necessitata 76.
ad amorem Dei verbi gratiâ, & solum libera ad
amandum illum ex hoc vel illo motivo, non di-
ceretur proprie mereri, quia diligeret Deum,
sed quia diligeret ex hoc vel illo motivo: Ergo
si voluntas Christi fuit necessitata ad mortem
acceptandam, & solum fuit libera ad illam acce-
ptandam ex hoc vel illo motivo, non poterit
proprie dici meruisse, quia mortem acce-
ptavit, sed solum quia illam acceptavit ex
hoc vel illo motivo, & sub hac vel illa circun-
stantia.

Aliud etiam sequitur absurdum ex Adversa- 77.
riorum doctrina: Si enim Christus non fuit li-
ber circa substantiam suæ mortis, quæ erat illi
præcepta, sed solum circa circumstantias, quæ
non cadebant sub præcepto, sequitur actum
obedientiæ Christi in acceptanda morte, for-
maliter ut talem, nullo modo fuisse merito-
rium: Sed hoc non potest dici: Ergo &c. Mi-
nor est certa, dicit enim Apostolus ad Roma-
nos 3. *quod sicut per inobedientiam unius (scilicet*
Adami) multi constituti sunt peccatores, ita per
obedientiam alterius (scilicet Christi) multi con-
stituti sunt iusti. Quæ doctrina & comparatio ut
verificetur, necesse est quod obedientia Christi,
formaliter quâ talis, fuerit meritoria nostræ ju-
stitiæ, sicut inobedientia Adami fuit meritoria
privationis gratiæ, in qua consistit peccatum
originale. Sequela verò Majoris probatur:
Cum in doctrina Adversariorum, sola substan-
tia mortis Christi fuerit ei à Deo præcepta, non
verò ejus circumstantiæ, actus obedientiæ ejus,
formaliter quâ talis, non respiciebat nisi sub-
stantiam ipsam mortis: Atqui ut respiciens præ-
cisè substantiam mortis non fuit juxta illos Au-
thores liber, sed solum quatenus respiciebat
circumstantias: Ergo in eorum doctrina actus o-
bedientiæ Christi in acceptanda sua morte, for-
maliter ut erat actus obedientiæ, nullo modo
fuit meritorius.

Deniq; modus dicendi Adversariorum impu- 78.
gnari potest destruendo præcipuè illorum fun-
damentum: Motivum enim præcipuum quo illi
ducuntur ad asserendum præceptum moriendi
quod fuit Christo impositum, se extendere dun-
taxat ad substantiam mortis, non verò ad ejus
circun-

circumstantias, est quia si non solum substantia, sed etiam circumstantia mortis Christi caderet sub precepto, illa nullo modo esset libera, nec per consequens meritoria: Sed hæc ratio nulla est: Ergo &c. Minor probatur primò, quia ut supra dicebamus, preceptum habens pro materia actum liberum, non potest illius libertatem destruere, alioquin seipsum destrueret: Ergo et si preceptum moriendi Christo à Patre impositum, omnes mortis circumstantias præseribat, libertatem tamen Christi in acceptanda morte non auferet.

79. Secundò, negari non potest mortem Christi non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo efficaciter volitam, & ab ipso prædefinitam; & tamen hoc non obstante, illam fuisse liberam, & meritoriam: Ergo similiter, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias precepta fuerit, nihilominus libera & meritoria fuit. Consequentia patet, cum enim Christus per scientiam beatam illam Dei voluntatem & prædefinitionem ad omnes circumstantias suæ mortis sese extendentem, clare cognosceret, non minus impotens erat ad illi repugnandum, quam ad non implendum preceptum moriendi sibi à Patre impositum; nam licet se conformare tali voluntati, non esset de precepto stricto & rigoroso, erat tamen de consilio, cum hoc multo melius & perfectius esset: Christus autem, ut supra ostensum est, ratione suæ infinitæ sanctitatis, non poterat non acquiescere consiliis, & à majore Dei beneplacito recedere: Ergo si mors Christi fuit libera & meritoria, non obstante quod non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuerit à Deo efficaciter volita, & prædefinita, etiam libera erit & meritoria, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias, precepta fuerit.

80. Antecedens verò probatur primò ex Scriptura, quæ variis in locis aperte docet passionem Christi, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias ejus, fuisse à Deo prædefinitam: nam Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod scilicet Herodes & Pilatus convenerint in Jerusalem, dicitur à Deo decreta: *Convenerunt in Civitate ista, adversus puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populo Israel, facere quæ manus tua & consilium tuum DECREVERUNT fieri.* Proditio Judæ, flagellatio, crucifixio, & sellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan. 13. *Sciens Iesus quia venit hora eius* Et cap. 17. *Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quæ verba exponens D. Augustinus tract. 104. in Joan. subdit: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineret, ab illo esse dispositum qui tempori subditus non est: quoniam quæ futura erant per singula tempora, in Dei sapientia causas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora.* Non ergo credamus hanc horam fato urgente venisse, sed Deo potius ordinante. Denique Lucæ 22. ipse Christus dicebat: *Filius hominis secundum quod DEUS FINITUM EST vadit.* Quibus verbis manifestè docet, omnes suas actiones & passiones fuisse à Deo ab æterno præordinatas ac prædefinitas. Unde Leo Papa serm. 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari quod ante æterna secu-*

la, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter PRÆFINITUM. Et sermone 9. *secundum Dominicam Passionis in salutem generis humani ante tempora dispositum, & per multas significationes omnibus retro sæculis nuntiatur.* Constat ergo ex Scriptura & Sanctis Patribus, Passionem Christi, tam quoad substantiam, quam quoad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo absolute & efficaciter suæ voluntatis decreto prædefinitam.

Ratio etiam id suadet: nam divina providentia, cum sit perfectissima, & universalissima, se extendat ad omnia ad quæ se extendit ejus causalitas, attingit actus nostros liberos, non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes illorum circumstantias, formalitates, & modos, ut in Tractatu de voluntate Dei variis rationibus demonstravimus: Ergo cum Deus, fuerit multò perfectior providentia de actionibus & passionibus, quas Christus dum erat viator in terris elicit, vel sustinuit, (illæ enim erant summi momenti, & infiniti valoris, & ab ipsis salus orbis, & honoris divini reparatio dependebat) quam de nostris operationibus, negari non potest, illas fuisse pariter à Deo prædefinitas, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quoad modum & circumstantias illarum. Idem cum proportionem de precepto moriendi Christo à Patre imposito dicendum est, illud mirum non solum ad substantiam, sed etiam ad omnes ejus circumstantias se extendisse.

Neque obstat id quod Adversarij opponunt in contrarium: licet enim verum sit, quæ Deus imperat nobis, non præcipi quoad omnes ejus circumstantias, negatur tamen consequentia & paritas de precepto mortis Christi. Disparitas est, quia cum voluntates nostræ non sint adeò promptæ ad exequendam superioris voluntatem, debent suavia esse quæ nobis imponunt præcepta, atque adeò non obligare quoad omnes circumstantias. Ceterum voluntas Christi, cum è contra esset promptissima ad obediendum Patri in omnibus, debuit obligari ad actum obedientiæ perfectissimum & strictissimum, atque adeò ad actum obedientiæ, tam quoad circumstantias, quam quoad substantiam suæ passionis & mortis.

§. III.

Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum eius impeccabilitate.

Relictis igitur ac rejectis quatuor præcedentibus modis dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum illius impeccabilitate, ut cum qui communis est omnibus Thomistis, tandem stabiliamus & declaremus,

Supponendum primò, quod sicut ad hoc ut voluntas in eliciendo actum amoris sit libera, non requiritur, imò implicat, quod possit conjugere non amorem cum ipso amore (duo enim contradietoria, qualia sunt amor & non amor respectu ejusdem objecti, nequeunt esse simul) sed sufficit quod actualiter amando, habeat simul & retineat potentiam ad non amorem, live ad negationem amoris, divisim ponendam ad amorem: ita similiter ut Christus, non obstante omnimodâ suâ impeccabilitate, & precepto Patris de morte subeunda, libere dicatur mortuus, non est necesse, imò implicat, facta suppositione omnimodæ ipsius impeccabilitatis, quod